

22. pluk v bojích u Vouziers.

Poněvadž až dosud v naší vojenské literatuře¹⁾ nebyla s dostatek objasněna zahraniční, hlavně bojová činnost bývalého 22. střeleckého pluku z Francie, mohla by se těm, kdož nejsou dobře zasvěceni v jeho krvavou historii, vtisknouti domněnka, že si tento pluk, snad pozdějším zasažením do bojů na západní frontě, nezískal tak zvukné jméno a tak dobrou a skvělou pověst, jako jiné, byť i starší zahraniční pluky.

A protože se dosud skoro nikdo z bývalých příslušníků nepokusil s vojenského stanoviska napsati něco o bojích 22. pluku z druhé polovice měsíce října 1918, činím tak sám, v snaze, abych co možná objasnil anebo doplnil stati, uveřejněné až dosud ve „Vojenských rozhledech“, ročník III, čís. 6 od plk. gšt. Ježka, ročník IV, čís. 11 od pluk. franc. armády Bujaca a ročník IX, čís. 9 od plk. gšt. R. Hanáka.

Aby mohli čtenáři sledovati můj článek, připojuji k všeobecnému přehledu tři mapky, z nichž vysvítá počáteční (z 21. a 22. října viz náčrt čís. 1) a konečná situace 22. střeleckého pluku i jiných částí (viz náčrt čís. 2). Třetí mapka znázorňuje jednotlivé úseky pluků 134. a 53. pěší divise s čsl. pluky (viz náčrt čís. 3). Pro všeobecnou orientaci zmiňuji se krátce o postavení a o příslušných akcích jiných francouzských pluků.

K sestavení článků jsem užil těchto pramenů: historie 22. střeleckého pluku z Francie, kterou jsem sestavil pro plukovní kroniku podle uchovaných dokumentů (rozkazů, různých hlášení atd.), válečný deník 22. střeleckého pluku, výtahy z operačního válečného deníku 53. a 134. pěší divise a článek „53. fr. divise“ uveřejněný v „Čsl. legionáři“, roč. IX, čís. 42 od mjr. Jar. Boháče.

Střelecké pluky 22. a 21. spolu s 205. a 319. francouzskými pluky tvořily 53. francouzskou divisi pod velením gen. Guillemína. První dva pluky tvořily I. čsl. brigádu pod velením plk. Philippe a druhé dva francouzské pluky 106. brigádu pod velením gen. Poindrona.

22. pluk byl k 53. divisi přidělen již na alsaské frontě v prostoru Rougemont a Massevaux a zúčastnil se v jejím svazku r. 1918 celkem tří druhů operací:

¹⁾ Až dosud vyšla o zahraniční činnosti legionářských pluků z Francie tato česká literatura: Sborník „Československá legie ve Francii“ vydán „Kruhem francouzských legionářů Praha“, brožurka „Československé vojsko ve Francii“ od dra Jos. Kudely, „Rok ve Francii“ od J. Kadlce.

Z cizí literatury, která se zmiňuje o I. čsl. brigádě, je třeba uvést „Studii o 106. brig.“ od pplk. Chenouarda, velitele prap. 319. franc. pl., který se v říjnových bojích u Vandy zvláště vyznamenal. Tato studie uveřejněna v Revue d'Infanterie, duben 1923.

1. v Alsasku, kde byl v druhém sledu.

2. Při champagneské ofenzivě na řece Vesle, sz. od Remeše, kde byla celá 53. divise zálohou 5. franc. arm. sboru generála Pellé. V tomto prostoru měl býti 22. pluk zasazen k útoku. K zamýšlené akci u Hermonville však nedošlo, ač byly rozkazy vydány, a 22. pluk byl 9. října převezen nákladními auty přes remešské předměstí do prostoru Mourmelon le Grand. Odtud pak delšími pochody přeskupil se směrem severovýchodním a 15. října přišel do prostoru z. od Vouziers.

3. V tomto prostoru byla celá 53. divise přidělena 9. armádnímu sboru, s úlohou vystřídati vyčerpanou a boji zeslabenou 48. fr. pěší divisi v prostoru na všeobecné frontě Vonceq-Vrizy, čelem u průplavu a řeky Aisny.

9. a 38. armádní sbory IV. armády, pod velením bezrukého generála Gourauda, měly překročiti řeku Aisnu, rychlým a energickým průbojem dobýti lesnatého masivu argonského a zničiti odpor kladený nepřitelem²⁾ ze severu řeky v krajině Grandpré. Nepřítel měl býti touto akcí přinucen les narychlo opustiti a nahromaděný tam válečný materiál zanechat. Tento plán byl učiněn po marných útocích amerických částí, spojených s těžkými ztrátami ve směru severním v oblasti města Grandpré. 9. armádní sbor měl zřídití rozsáhlé předmostí od Vouziers, obsahující výšiny od Falaise k Vandy, a pokračovati později v útoku všobecným směrem na Quatre-Champs. A právě pro tyto operace byly dány 9. armádnímu sboru k dispozici dvě čerstvé divise, 53. a 134. Takto se dostala I. čsl. brigáda 15. října do krajiny Vouziers.

Vystřídání 48. pěší divise bylo provedeno v noci s 15. na 16. října v prostoru Blaise-Coigny, a to I. čsl. brigádou s 22. plukem v záloze na severozápadě, a 106. brigádou s 205. fr. plukem v záloze na jihozápadě.

Velitelství I. čsl. brigády bylo v Grivy-Loisy, velitelství 53. pěší divise i 106. brigády v Bourcq.

Rozložení pluků této divise bylo 16. října takové:

21. střelecký pluk s dvěma prapory vedle sebe v I. sledu v prostoru Vonceq-Vrizy a s jedním praporem v druhém sledu³⁾ (viz náčrt);

22. střelecký pluk byl rozložen takto: I./22. prapor (Grard) v Grivy-Loisy, II./22. prapor (Prignot) v Coemy a Loisy a III./22. prapor (Poirée) v Tourcelles-Chaumont (viz náčrt);

319. francouzský pluk s třemi prapory za sebou do hloubky čelem u řeky Aisny, sz. od Condé-les-Vouziers (viz náčrt);

205. francouzský pluk byl v okolí jz. od Bourcq (viz náčrt).

Takto učeněná 53. pěší divise s přiděleným 23. lehkým koloniálním dělostřeleckým plukem, 243. lehkým dělostřeleckým plukem, V. oddílem 135. hrubého dělostřeleckého pluku a III. oddílem 313. hrubého děl. pluku měla podle operačního rozkazu 9. armádního sboru čís. 322 za úkol mocným nápořem překročiti průplav a řeku Aisnu a uchytiti se na jejím východním břehu.

²⁾ Které části III. německé armády bránily v druhé polovici října pronikání IV. armády generála Gourauda, je dobře podáno ve zmíněném článku plk. gšt. R. Hanáka.

³⁾ I. prapor Husákův a II. Bourguignonův zaujaly úseky po 1. zuávském pluku; III. prapor Mauduytův v záloze převzal úsek od 9. střeleckého pluku.

Celá tato akce měla se dít v součinnosti se 134. pěší divisí,⁴⁾ která byla jv. od 53. divise v okolí Vouziers na západním břehu řeky.

Hlavní důraz v tomto úseku byl kladen na získání výšin v. od řeky vesnice Vandy, kdy 153, 193 a výšin severně a východně od vesnice Chestres.

Podle operačních rozkazů čís. 322 až 334 velitele 9. armádního sboru a operačního rozkazu čís. 17, velitele 53. pěší divise bylo úmyslem získati napřed Vandy a okolní výšiny na východním břehu řeky Aisny. Za tím účelem měl podniknouti 319. francouzský pluk útok 18. října v 5 hodin.

Po vzetí všech návrší na východním břehu řeky mělo býti využito tohoto úspěchu zasažením ostatních pluků jak 53., tak 134. divisí.

Proto byl také velitelem 22. střeleckého pluku pplk. Garčanem 17. října dán jednotlivým praporům výtah ze všeobecného rozkazu čís. 19/P. C. s tímto doplňkem:

Výtah ze všeobecného rozkazu čís. 19/P. C. (příl. 1).

18. října v 5 hod. 15 min. po prudké dělostřelecké přípravě provedl 319. francouzský pluk útok za podpory sousedních pluků. Za velmi ztížených okolností probíjel se kupředu. V 8 hodin ohsadil Vandy přes to, že se obhájci zuřivě bránili. Téhož dne útočil 319. pluk ještě dvakráte, a to v poledne a v 17 hodin 45 min. pod ochranou pohyblivé clony. Během tohoto dne zmocnil se 319. pluk vesnice Vandy se hřbitovem a svahů jihovýchodně odtud. Zajal přes 100 nepřátel.

I. čsl. brigáda nezměnila však tohoto dne své rozložení, neboť její zasažení do boje nebylo nutné.

Během noci s 18. na 19. října bylo zjištěno, že nepřátelská fronta před 53. pěší divisí byla posílena novými jednotkami.

Přes to však nařídil velitel 53. divise svým rozkazem čís. 23 podniknouti 19. října v 5 hod. 30 min. nový všeobecný útok k rozšíření úspěchu ze dne 18. října. Připravený útok byl však za současně nepřátelské dělostřelecké protipřípravy a protiútoku německé části změněn v houževnatou obranu. K poledni bylo nařízeno zříditi ucelenou obranu na dosažených místech vzhledem k silnému protiútoku nepřátelskému a udržeti získaný prostor. Nařízený útok byl pak proveden až v 17 hod. 35 min.

Postavení tohoto dne bylo celkem uhájeno.

Ale situace sousední 134. pěší divise, která v minulých dnech prošla těžkými boji, byla velmi kritická. I nařídil velitel 9. armádního sboru, aby 53. pěší divise převzala část jejího úseku od potoka Fournelle na sever.

Proto byl během noci s 19. na 20. října 100. pluk⁵⁾ 134. pěší divise v tomto prostoru vystřídán 205. franc. plukem, čímž 106. brigáda dostala oba pluky do prvního sledu. Aby velitel 53. pěší divise získal novou zálohu za 106. brigádou, přesunul II./22. prapor z pro-

⁴⁾ 134. pěší divise měla tři pěší pluky: 65., 100. a 63. Většina francouzských divisí měla jen tři pěší pluky, jimž velel generál pěchoty, který byl podřízen veliteli divise. 53. pěší divise však tím, že jí byla přidělena I. čsl. brigáda, měla 4 pěší pluky.

⁵⁾ 100. francouzského pluku 134. pěší divise, který za posledních dní podstoupil kruté boje, v nichž utrpěl velmi značné ztráty, bylo po vystřídání použito na klidnějším úseku u Longwé, podél silnice Vouziers—Grandpré mezi 63. a 65. francouzskými pluky.

storu Coigny a Loisy do prostoru Mars-sous-Bourcq. I./22. zůstal na svém místě v Grivy-Loisy a byl v těchto zadních liniích zálohou I. čsl. brigády. Oba tyto prapory trpěly účinkem nepřátelského dělostřelectva. III./22. zůstal nadále v Tourcelles-Chaumont jako záloha 53. pěší divise.

I den 20. října se vyznačoval houževnatostí bojů, při nichž se podařilo zejména 319. francouzskému pluku proniknouti v 7 hod. 55 min. až ke dvoru Macquart a obsaditi jej. 205 pluk se však tížeji probíjel a dosáhl teprve v 9 hod. 35 min. Croix de Boham a silnice, vedoucí do Quatre-Champs.

Vzhledem na nepřátelské protiakce bylo nařízeno organisovati pevnou obranu na dosažených místech, protože nepřítel stupňoval své prudké útoky.

Téhož dne v 17 hod. 30 min. nařídil velitel I. čsl. brigády veliteli I./21. praporu, aby jednou rotou vystřídal v Terronu rotu 319. pluku, která tohoto místa dobyla v 16 hodin. Tím měl býti také zúžen úsek 319. pluku, jehož početní stav byl stálými boji značně snížen. Hranice působnosti obou brigád 53. divise byly proto od této doby posunuty na čáru: vesnice Mareclot, kóta 170, dvůr Macquart, zdy-madlo j. od Echarsonu.

21. října již od rozbřesku byly pozorovány známky blízkého nepřátelského útoku na celém úseku 9. armádního sboru. Podobné přípravy nepřátelské byly znatelnější zvláště u vysílené sousední 134. pěší divise. Zejména u této divise započala od časného rána činnost nepřátelského dělostřelectva, která v 6 hod. 30 min. velmi vzrostla na celém úseku. V 7 hodin útočila německá pěchota s velkým elánem. Obě divise podstupovaly kruté boje takřka po celý den se střídavým štěstím. Zvláštní úsilí vyvíjel nepřítel hlavně údolím potoka Fournelle od Quatre-Champs, kde se mu podařilo v mnohých místech proniknouti takřka k Aisně. Bylo tedy na levém křídle 134. pěší divise a 205. franc. pluku, aby nesl největší tíži bojů v těchto místech se rozvinuvších.

Aby se situace obou divisí na vnitřních křídlech nestala prudkými a častými útoky německými kritickou, nařídil velitel 53. pěší divise ještě před 10. hodinou přesun II./22. praporu z Mars-sous-Bourcq na západní okraj vesničky Condé-les-Vouziers, kde byl podřízen přímo veliteli 106. franc. brigády gen. Poindronovi k možnému použití.

I./22. prapor dostal rozkaz nepozorovaně se přeskupiti z Grivy-Loisy do prostoru z. od Vrizy a

III./22. prapor z Tourcelles-Chaumont na místa I./22. praporu do Grivy-Loisy.

Nebylo však žádného z praporů 22. střel. pluku použito tak, jak bylo původně zamýšleno podle jejich přesunů. Nově vytvořená a stále choulostivější situace 134. pěší divise vyžadovala nutně okamžité pomoci. Tato divise, přestálými boji zesláblá, bez záloh, nebyla s to čeliti dobře organisovaným a prudkým útokům, které Němci vyvíjeli za součinnosti všech palebných prostředků. Snaha Němců zapuditi opět francouzské prvky na západní břeh Aisny se však přece nezdařila.

Mezitím co major Husák se svým praporem v 16 hodin chrabře dobyl ztraceného Terronu, nařídil velitel 9. armádního sboru generálovi Guilleminovi, veliteli 53. divise, aby dal veliteli 134. pěší divise celý 22. pluk k dispozici. Tím byl i II. prapor jako záloha velitele 106. brigády tomuto veliteli odebrán.

Aby však bylo pevněji zabezpečeno pravé křídlo 53. divise, přejala 134. pěší divise zesílená 22. plukem opět část úseku 205. pluku u Petit Ban, který zaujal užší pásmo, posunutím svých jednotek poněkud na sever.

22. pluk byl tímto rozkazem velitele 9. arm. sboru vlastně určen k zachycení části 205. a 65. franc. pluků, které byly tlačeny z návrší k řece Aisně a kde podle všech známek měly býti potřeny.

Proto byl III./22. prapor Poirée, jsoucí v pohybu do Grivy-Loisy, ihned dirigován k cihelně z, od Vouziers.

II./22. prapor Prignotův v Condé-les-Vouziers, který měl již v 15. hod. 5. rotu a kulometnou půlrotu na pravém břehu za nejvýchodnějším ohybem řeky Aisny, vyslané původně k zajištění boku 106. brigády, dostal rozkaz obsaditi linii: západní okraj lesa mezi Croix de la Chapognière a tokem potoka Fournelle. Zbytek praporu 6., 7. a kulometná půlrota přešel na pravý břeh řeky až k večeru. Na této čáře měl po vystřídání tam jsoucích částí 205. franc. pluku navázati spojení se 106. brigádou na severu a s křídelními prvky 134. pěší divise na jihu.

I./22. prapor Grardův, který byl zatím posunut do prostoru z od Condé-les-Vouziers, dostal rozkaz přesunutí se na severozápadní okraj Vouziers.

Podle rozkazu velitele 134. pěší divise generála Petit, který byl dán veliteli 22. pluku a jeho velitelům praporů, kteří se za tím účelem shromáždili ve Vouziers, měl:

II./22. prapor Prignotův zajistiti výbojem linie od západního okraje lesa mezi Croix de la Chapognière a potokem Fournelle, v přiděleném úseku posunutí první sled co možná na čáru Croix de la Chapognière a dvorec Petit Ban.

Během nočních akcí II. praporu byla Němci zajata hlídka desátník Šturma s dvěma střelci.⁶⁾ Od nich se pravděpodobně Němci dověděli, že u Petit Ban mají proti sobě Čechoslováky. Více příslušníků 22. střeleckého pluku vůbec zajato nebylo.

III. a I. prapor měl pak za noci po skupinách projíti Vouziers, kanál a řeku Aisnu a vytvořiti linii po vystřídání částí francouzských od potoka Fournelle směrem jižním až k vesnici Chestres, na severu navázati spojení s II./22. praporem, na jižních hranicích s 65. franc. plukem; I./22. prapor měl pak zaujmouti postavení ve druhé linii za III./22. praporem s úlohou chránit vnitřní křídla praporů I. sledu a tím zesílit postavení v údolí potoka Fournelle.

Úloha 22. pluku, jež měla býti za noci splněna, byla velice obtížná. Šlo především o to, projíti město Vouziers, na které nepřítel střílel a které zamořil plynem, překročiti kanál, řeku Aisnu a přílehlé údolí, které bylo Němci uměle zavodněno. Břehy řeky a kanálu, jakož i veškeré komunikace byly úplně rozbořeny. Naproti tomu německé posíle byly již dlouho vybudovány a dobře organizovány pod názvem „Hunding-Stellung“ a ovládaly palbou celé údolí daleko na západ, hlavně pak přechody přes Aisnu a kanál.

Tím, že město Vouziers bylo zápalnými granáty na několika

⁶⁾ Zajatá hlídka byla dlouho vyslýchána u četných německých velitelství a měla býti odevzdána k stíhání rakouským úřadům. Počátkem listopadu nastal však kvapný ústup německých vojsk k severu. Tohoto chaosu využila naše zajatá hlídka, skryla se v domě jedné z osad u Sedanu, kde byla rychle postupující francouzskou armádou znovu zajata. Počátkem prosince byla tato trojice přivedena voj. hlídkou z jednoho zajateckého tábora do Monthureux s./Saône, kde tehdy byl 22. pluk ubytován.

místech zažehnuto, byl každý početnější pohyb vyzrazen a měl v zá-
pětí dělovou palbu, hlavně plynovými granáty. Za tak nebezpeč-
ných okolností probíhaly skupiny III. a později I. praporu městem,
údolím řeky a souběžného kanálu. Za řekou zbývala jediná komu-
nikační tepna — úzkorozchodná dráha, vedoucí na Ballay, která
však byla v stálé palbě jak děl, tak kulometů. Proto se mnohé sku-
piny brodily k svahům chesterským, zatopeným údolím. Se ztrá-
tami dostávaly se čety na svahy zvedající se k vesnici. Obranná li-
nie 205. a 65.⁷⁾ pluku, která v těchto místech byla vystřídána, sklá-
dala se jen z několika menších hlouček, které naprosto nestačily
k obsazení tak důležité a živé části úseku.

Obsazení posice III./22. a I./22. prapory bylo do rána skončeno.
22. října se podle nepřátelských pohybů a zvýšené činnosti ne-
přátelského letectva, které střílelo na naše linie, dalo souditi, že ne-
přítel bude pokračovati ve věřejších útocích. Také v 6 hod. 30 min.
počalo dělostřelectvo prudkou palbu na první sled i do týlu, hlav-
ně v úseku II. praporu.

Aby bylo utuženo spojení s 205. plukem a II./22. praporem,
které nebylo dosud uskutečněno, neboť Němci na těchto křídlech
u farmy Pissot prudce útočili, byl k zlepšení svazu a k podpoře na
tomto místě odeslán I./22. praporem oddíl v síle 1 a půl roty pěší a
půl roty kulometné. Tato část zůstala zde jen přechodnou dobu, kdy
nebezpečí nepřátelského náporu bylo likvidováno.

Na II./22. prapor bylo v jeho postavení časně zrána zuřivě úto-
čeno. Ale všechny, byť i dobře připravované útoky, byly houževna-
tou obranou praporu Prignotova odraženy. Tento prapor, zachy-
tivší se a vhodně rozmístěný na výši jihozápadního okraje lesa, sli-
boval, že tuto důležitou posici udrží.

III./22. prapor útočil již v 6 hodin ráno po dělostřelecké přípra-
vě, ale střetl se na pláni koty 153 s německým útokem v touž ho-
dinu započatým. Část III. praporu dosáhla přes to jednu chvíli té-
měř koty 153 — německých „abris“, ležících na temeni tohoto kopce,
leč pro nepřetržitou palbu těžkých kulometů, jež kosila vše, co vy-
vstalo na povrch, musila se plížením odpoutati. Tak bylo bojováno
až do poledne — tvrdě a se střídavým štěstím, kdy obě vysílené
strany zaujaly postupně bývalá postavení. Proniknutí praporu brá-
nily hlavně nepřátelské kulomety, působící ze severu od Petit Ban
a z koty 153. Aby možné další útoky III. praporu byly usnadněny,
nařídil velitel 134. divise operačním rozkazem čís. 357 — II./22. pra-
poru vzítí útokem Petit Ban.

Podle rozkazu podnikl tedy v 15. hod. 30 min. II. prapor útok
lesem, bez dělostřelecké přípravy. Smělou a rychlou ztečí dobývá
odvážný poručík Řehák dvorce, který byl divoce hájen. Po krátké
řeži bylo okolí Petit Ban vyčištěno od nepřítele. Hrdina tohoto
skvělého vítězství poručík Jan Řehák, padl smrtelně raněn v čele
své jednotky. Zabraný terén byl pak menšími akcemi ještě rozšířen,
takže navečer byla přední linie celkově vyznačena čarou: Croix de
la Chapognière — Petit Ban — k silnici na Ballay — dále směrem
jižním z. od koty 153 (s. od Chestres) Němci „Käseberg“ zvanou.

⁷⁾ 65. franc. pluk, který hájil postavení od potoka Fournelle na jih, se po
vystřídání III. praporem stáhl poněkud na jih, takže jeho levé křídlo bylo u ves-
nice Chestres. Části 205. pluku se přeskupily z prostoru Croix de la Chapognière—
potok Fournelle, který obsadil II. prapor Prignotův, s. od Croix de la Chapognière.
Tím, že 22. střel. pluk převzal rozsáhlý a velmi živý úsek na vnitřních křídlech
zmiňovaných divisi, se postavení francouzských částí značně zlepšilo.

I./22. se na svých místech v prostoru u Bobot zakopával. Tam trpěl po celý den citelně dělovou palbou.

Při těchto bojích 22. října bylo zajato 27 Němců, mezi nimi 5 důstojníků s jedním velitelem praporu.

Velitelství pluku, které bylo ve Vouziers, přimístilo se do Condé-les-Vouziers. Spojení s prapory v linii bylo udržováno štafetou běžců do Moulin de Toupet a odtud pak telefonicky k velitelství pluku.

Ztráty během 22. října byly 10 důstojníků a 144 mužů.

Ještě v noci s 22. na 23. října byla tlumočena všem důstojníkům a vojinům pochvala, již 22. pluk vyznačil obětovně své první vystoupení.

Operačním rozkazem čis. 368/OP vydaným ve 22 hod. 30 min. bylo nařízeno III. praporu zmocnit se severovýchodních svahů koty 153. Útok měl být podniknut za svítání pod ochranou pohyblivé clony.

23. října ještě za šera v 5 hod. 45 min. pokusil se III. prapor, zesílený 2. rotou znovu manévrováním s obou stran zmocnit se návrší a četných kulometných hnízd na východním okraji čtyřhranného lesíka s. od koty 153. Útočící rychle se dostávali kupředu, ale v samé blízkosti nepřátelských betonových stavení ocitali se ve vražedné křížové palbě těžkých kulometů ze střediska odporu, takže další pokus dostat se jen poněkud vpřed, byl bez předcházejícího zničení nepřátelských kulometů zcela nemožný. Proto zaujato opět původní stavení. Velitelství III. praporu dosud v Bobot se přemístilo na severozápadní okraj Chestres.

Nepřítel, nedbaje svého věřejšího neúspěchu, útočil po 6. hod. se stejnou prudkostí na druhý prapor u Petit Ban, ale tento prapor nejenže se udržel, ale pozdější místní akcí toho dne rozšířil ještě svůj terenní úspěch tak, že mohl vysunouti hlídky až k polní cestě, vedoucí z mlýna Landèves k Vandy. Ze svého prostoru podporoval v 5 hod. 45 min. akci jak III. praporu, tak i 205. francouzského pluku na svém levém křídle. Velitelství II. praporu bylo v „abris“ blízko Croix de la Chapognière. Přechodně se téhož dne přemístilo do dvorce Petit Ban, ale pro neustálou palbu nepřátel na toto místo přemístilo se na své původní místo do „abris“.

V 7 hod. 45 min. a v 11 hod. 10 min. bylo Vouziers silně bombardováno yperitem, čímž bylo ztíženo zásobování.

I. prapor, jehož velitelství bylo v Moulin de Toupet, trpěl stále soustředěnou dělovou palbou, která nemohla být uplatněna pro blízkost soupeřských linií na první sled III. praporu a proto veškerá palba byla většinou řízena na nejbližší následující linie. Dálo se tak hlavně za akci, aby byl znemožněn pohyb posilám.

V noci s 23. na 24. října bylo zažehnuto zápalnými granáty plukovní obvažiště, které bylo umístěno v Bobot. Proto se přemístilo do Moulin de Toupet.

Ztráty pluku toho dne byly 170 mužů.

Veškeré zásobování jak proviantem, tak i střelivem bylo možné jen v noci, ke kterýmžto nezbytným úkonům bylo potřebí skoro poloviny počtu všech jednotek. Ostatní polovina pak střežila a hlídkovala v úseku.

Zásobování jídlem bylo vydatné a nebylo mnohdy ani zkonsumováno. Jediné „L'eau de vie“ a alžírský tabák byl vždy všecken odebrán.

Roty praporů v prvním sledu se na rozkaz velitelů praporů podle potřeby, únavy a ztrát během noci střídaly.

Operačním rozkazem čís. 391/OP. 134. pěší divise vydaným ve 3 hod. 30 min. byl nařízen již třetí útok na kotu 153.

24. říjen byl krutější než všechny dni předcházející, neboť tohoto dne podnikl III. prapor zesílený 2. rotou dva útoky. První útok byl proveden v 9 hodin bez dělostřelecké přípravy s překvapením, obchvatem pravého křídla. Byl však zastaven a útočící část utrpěla citelné ztráty.

Přes to však v 15 hodin podstoupil III. prapor čtvrtý útok na kotu 153. Po důkladné dělostřelecké přípravě za pohyblivou clonou a za palebné podpory 65. franc. pluku a II./22. praporu počal se útok zvláště ve středu slibně vyvíjet. Již se zdálo, že jednotlivé skupiny pronikají do betonových úkrytů, ale vtom byla po ukončení dělostřelecké podpory zahájena z boků zhoubná nepřátelská palba velmi početných kulometů, která úspěch úplně zhatila.

Též nepřátelská letadla, která ve skupinách přepadla toto bojiště, působila zhoubně střelbou z kulometů v řadách III. praporu a tak značně ulehčila obráncům při odražení útoku.

Tuto pohromu nemohly ani další úspěšné akce nikterak napraviti. Tímto útokem III. prapor Poirée na kotě 153 takřka vykrvácel. Prořidlému útočnému sledu byl vzhledem na intenzivní nepřátelskou kulometnou palbu umožněn teprve v noci za úplné tmy návrat do původního postavení. Bojový počet III. praporu po tomto útoku byl asi jedna čtvrtina původního početního stavu.

II. prapor tohoto dne opět rozšířil poněkud dobyté území v údolí potoka Fournelle.

Podle zanechaných padlých v německých posicích a v jejich nejbližším okolí seznali Němci, že i proti kotě 153 jsou Čechoslováci.

Poměrně velké ztráty posledních dvou dní měla i pomocná rota ve Vouziers, které bylo yperitem a jinými plyny úplně zamořeno. Přechod těmito troskami města nemohl býti na žádném místě proveden bez masky.

Ztráty pluku tohoto dne se zvýšily na 5 důstojníků a 216 mužů.

25. října nastal po přestálých krutých bojích v úseku pluku poměrný klid. Město Vouziers bylo však i tentokráte bombardováno yperitovými granáty. Také letectvo zvýšilo svou činnost.

Ztráty vzhledem na klidný den byly malé, a to 1 důstojník a 45 mužů.

V noci s 25. na 26. října byl zesláblý III. prapor Poiréeův vystřídán I. praporem Gardovým. Tento prapor se během 26. října v I. linii uspořádal a konal přípravy, aby zabezpečil přidělený úsek. Ještě během dopoledne dostal prapor Gardův rozkaz zmocnit se koty 153. V 16 hodin počalo pronikání, ale bylo hned v počátku zabrzděno všemi palebnými prostředky z německé strany. Nepřítel, zastrašený neustálými útoky v tomto prostoru, byl velmi ostražitý. Operace se končily nezdarem a jednotky zaujímalý své původní postavení.

Přípravným operačním rozkazem čís. 448/OP. 134. pěší divise byl nařízen již šestý útok na den 27. října na kotu 153. Za tím účelem byly konány přípravy. Cílem útoku bylo dobýt kotu 153 a svahu do rokle potoka Chalon.

Noci s 26. na 27. října bylo užito hlavně k soustředění potřebného materiálu, zejména k doplnění střeliva.

27. října v 8 hodin byl vydán operační rozkaz čís. 457/OP. 134. pěší divise, kterým se určovala hodina útoku na 17 hodin. Útok tentokráte měl být řízen velitelem pluku pplk. Gardanem a proveden I. praporem, podporovaným ze severu jednou rotou II. praporu a z jihu jednou rotou praporu Lamentova 65. pluku. Kromě toho všechny kulomety sousedních praporů a III. prapor Poirée, 37 mm děla, moždíře a štoky 22. i 65. pluku, 5 skupin lehkého, 3 skupiny těžkého dalekonosného dělostřelectva byly určeny k dispozici pplk. Gardanovi.

Útok předcházela důkladná 15minutová dělová palba, která pak byla změněna v pohyblivou přehradu, za níž se útok rozvíjel.

Prostor mezi vlastní a nepřátelskou linií byl rychle proběhnut ještě před soumrakem. Prapor Gardanův zčásti pronikl do nepřátelské hlavní posice, zabil 13 nepřátel, mezi nimi 1 důstojníka. Ale značná část útočících byla přinucena deštěm střel, který skrápěl planinu, zalehnouti. Silný nepřátelský protiútok vypudil i část těch, kteří se probili do německých „abris“, takže se jim jen s velkými ztrátami a námahou podařilo ustoupiti a odvésti zajatce. Této části se pak až v době, kdy se fronta uklidnila, před půlnocí, podařilo odpoutati a vrátiti do původních posic.

Ztráty pluku (hlavně I. praporu) za 26. a 27. října byly 100 mužů a 2 důstojníci.

Za útoku tohoto dne byl v německém zákopu nalezen německý armádní časopis, v němž byla vyslovena pochvala mjr. Schmiedtlerovi, veliteli jednoho bavorského pluku, který stál proti III./22. praporu na kotě 153 za to, že zabránil tomuto praporu pronikání. Líčeny v něm zuřivé boje do 25. října. V témž časopise přiznávali Němci svůj ústup před II./22. praporem, který úspěšně útočil ve směru Claire Fontaine.

Delší pobyt na této živé frontě, za neustálých bojů, značně vyčerpal 22. pluk, který více útoků, vzhledem na nízké počty a dosti široký úsek, již nepodnikl.

V noci s 27. na 28. října v 1 hod. 40 min. vyžádána dělostřelecká přehrada před posicí 22. pluku, neboť byly zjištěny známky nepřátelského výpadu.

28. říjen minul klidně. Pracovalo se o zlepšení posice.⁸⁾ Únava a vyčerpání mužstva byla značná.

29. října v 8 hodin přešel 22. pluk pod velení gen. Poindrona, velitele 106. brigády. Tím se vrátil k své 53. divisi. Zůstal však nadále v svých posicích, čímž se jižní hranice 53. divise posunuly o úsek 22. pluku opět na jih.

V 21 hod. 30 min. došel přípravný rozkaz k vystřídání.

30. říjen minul celkem klidně. Žádná strana se nepokusila o nějakou akci.

Ztráty během 28. až 30. října byly vzhledem na poměrný klid malé a činily 45 mužů.

V noci s 30. na 31. října byl podle dalších vydaných rozkazů 22. pluk vystřídán pěší brigádou, a to:

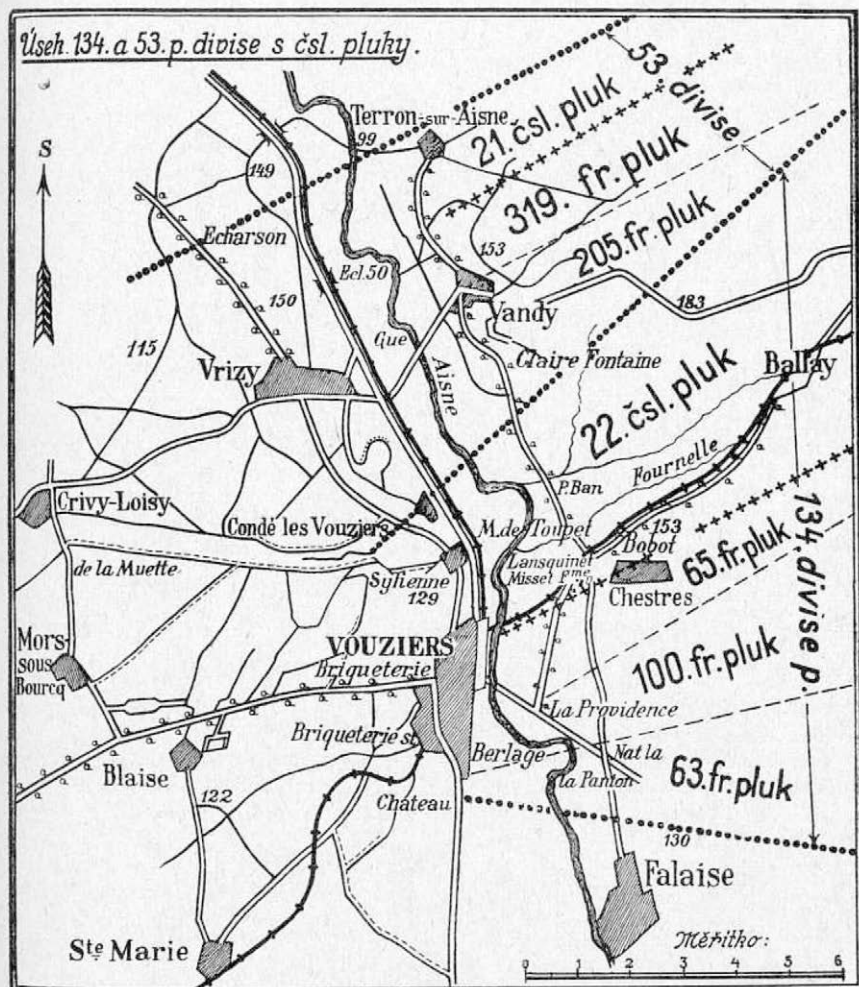
I. a III. prapor 251. zuávským plukem,
II. prapor 161. plukem.

⁸⁾ Rozkaz velitelství praporu v úseku (příloha 2).

31. října brzy ráno byl již 22. pluk v rokli u Contreuve, kde přes poledne tábořil, a pak nastoupil pochod do prostoru Pierre à Arnes k odpočinku.

Kořist 22. pluku byla: zajatých 6 důstojníků, 47 mužů, 1 dělo, 4 zákopové mozdíře, 13 těžkých kulometů, 26 lehkých kulometů, 3 kulometné vozíky s nákladem, 2 vozíky prázdné, přes 100 pušek a 1 telemetr.

Náčrt č. 3.



Celkové ztráty pluku činily 18 důstojníků a 720 mužů.

Častými a krutými boji vyčerpal však také 22. střelecký pluk značně početní stavy německých jednotek. Toto ovoce předcházejících bojů bylo znát brzy po vystřídání.

Že se 22. pluk bil hrdinně a obětovně, o tom svědčí hlášení velitele pluku pplk. Gardana, v němž píše o svém pluku takto:

„Jejich vzdorování, namáhání a strádání, jejich nadšené vlastenectví, nenávisť, jakou mají vůči nepříteli a kterou my pečlivě udržujeme, dodává jim všem, důstojníkům i vojinům, mravní síly, jež jim dovolila vykonati hrdinně povinnost vojenskou a s věrností srdnatých lidí povinnosti spojenecké. Dosvědčují to ti, kteří je vedli do boje, i ti, kteří je viděli bít se a padati po stech.“

Neohroženost a snaha 22. pluku byla také uznána tím, že prapor pluku byl dekorován francouzským válečným křížem, což je největší cti a zřejmou zdatností pluku ve francouzské armádě.

Krvavé a početné ztráty tohoto pluku, hrdinně podstoupené v druhé polovici měsíce října, nebyly nadarmo, neboť umožnily čerstvým francouzským silám již počátkem listopadu velké úspěchy dobytí značného územního prostoru až k Sedanu a MeziERS.

Příloha 1.

I. čsl. brigáda.

22. střelecký pluk.

17. října 1918.

T a j n é.

Velitelství: I. praporu,
II. praporu,
III. praporu,
pomocná rota (pro děla 37 a zákopníky),
spojovací oddíl,
lékař.

V ý t a h z e v š e o b e c n é h o r o z k a z u č í s . 19/PC.

I. Druhá operační fáze, zamýšlená všeobecným rozkazem, jež Vám byla oznámena ve 14 hodin, se provede na rozkaz velitele pěší divise za těchto podmínek:

II. Úloha divise: hlavní směr postupu, les Alleux—les Chesne, ve spojení vpravo se 134. pěší divisí.

III. Útok spojených brigád s I. čsl. brigádou vlevo.

IV. Hranice mezi oběma brigádami: usedlost Macquart—kóta 170—dvorec Girondelle (vše pro 106. brigádu). Mapa 1:50.000. Plukovník velitel I. čsl. brigády bude mít pod velením: 21. čsl. střelecký pluk, prapor Grardův od 22. střel. pluku a 23. pluk lehkého koloniálního dělostřelectva. Záloha pěší divise:

205. pluk bez jednoho praporu a

22. čsl. pluk bez jednoho praporu v nynějším postavení.

V. Plán manévru: rozšíření postupně výboje, získané v prvním operačním období, postupem na sever a na severovýchod ve směru na les Alleux—les Chesne—Terron—Voncq a Terron la Cognée tak, aby na konci operace byla udržena hlavní fronta: Voncq—kóta 160 (na severu lesíka de Voncq) dvorec Girondelle, severní okraj lesíka Chesne (mapa 1:50.000).

VI. Postupné cíle:

1. kóta 99 (na Aisně, západně od Terronu)—Terron—kóta 170 (1 km východně od Terronu)—kóta 203 (1400 m jižně od les Alleux).

2. kóta 161 (1600 m jihovýchodně od Voncq)—kóta 124, 1 km jižně od koty 161 (les Alleux—Maison Rouge).

3. Voncq—voie Romaine (římská cesta)—kota 175 na římské cestě u východu lesíka Voncq, Beaufuy Fme severovýchodně od Bois de Voncq.

4. Výšiny břehu severovýchodně od ardenského kanálu, pak severní okraj Chesne. Cíle udány za účelem prostého označení. Těžiti z každé příležitosti k umožnění postupu a usnadnění práce sousedů.

VII. Provedení postupu: útočné jednotky se posunou vpřed ve směru na les Alleux a ženouce se k Terronu zaberou jej z jihu a z východu. Zároveň překročí útočné jednotky I. čsl. brigády kanál a Aisnu směrem k Echarsonu a útočí na kotu 99 Terron. Prodloužení dělové palby na žádost pěchoty. Po dobytí Terronu se podnikne přejítí kanálu a řeky novými jednotkami obou brigád. I. čsl. brigáda na přístupech k Echarsonu, nebo na přístupech k Vrizy, není-li přechodu u Echarsonu. (Naříditi velitelům praporů vykonati obhlídky.) 106. brigáda bude pokračovati v postupu k les Alleux a les Chesne. I. čsl. brigáda se spojí opět se 106. brigádou, jejíž levý bok ustavičně chrání, postoupí současně ve směru na Terron—la Cognée a Terron—Voncq.

VIII. PC. (místo velitele) počáteční:

E. M. Philippe—Grivy—Loisy.

Jednotka Gillain—Loisy.

Gardan—Chaumont.

IX. Osa spojení: Grivy—Loisy, Vrizy, Vandy, Terron, kota 203, les Alleux.

Dodatek velitele pluku:

Prapory Prignot a Poirée v záloze divise budou pohotově zítra 18. října od 7 hodin. Mužstvo nesmí odložit výstroj a brašny, pušky musí býti tak umístěny, aby byly rychle a snadno po ruce.

Provést:

1. Obhlídky, zda jsou nějaké přechody u Echarsonu.

2. Spojení běžci, kteří musí fungovati 18. října od 7. hodin.

3. Podrobná opatření stran jídla na 18. října.

Lékařská služba: místo soustředění raněných v Grivy—Loisy.

Sanitní auta v Coigny, Grivy-Loisy, Bourecq.

Pplk. Gardan.

Příloha čís. 2.

22. střelecký pluk,
II. prapor.

28. října — 23 hodin — 1918.

Rozkaz

velitelství praporu v úseku.

I. Úloha praporu: přehraditi nepříteli severní svahy údolí Fournelle z terénu dobytého 22. října a ve dnech následujících. Udržeti těsné spojení s úseky vpravo i vlevo.

II. Všeobecné dispoice praporu: dvě rotý v první bitevní čáře, podporované větší částí kulometné rotý, a jedna rota s třetinou kulometné rotý v záloze.

III. Dispoice pro rotý: v první bitevní čáře 5. a 7. rota.

5. rota má úsek: cesta vedoucí od farmy Petit Ban směrem severovýchodním až k potoku Fournelle (vše v to). Jedna četa v záloze na místě označeném 18.565 — jedna četa čelem k severovýchodu střeží údolí potoka Fournelle a zabezpečuje těsné spojení se sousedním (I. Grardovým) praporem. Dvě čety čelem k SV. a V. na místě označeném na mapě; stavějí malé přední stráže na 100 až 150 m na severovýchod.

7. rota: úsek od cesty (JZ.—SV.) u Petit Ban až k stanovišti ve spojení s levým praporem bod 19.61 v to. V první bitevní linii 2 a půl čety zahrazující les na východ a stavějí malé přední stráže na 100 až 150 m na východ. V záloze 1 a půl čety na místě 17.558 (viz mapku).

6. rota: udržuje jednou četou spojení mezi praporem a levým úsekem (205. franc. pluku) na místě 19.62. V záloze s třemi četami (záloha praporu), z nichž dvě čety jsou v prostoru 16.59 a jedna četa na 13.58 (viz mapku).

Kulometná rota: dvě čety v levé části praporečního úseku, z nichž jedna je ve spojení s 205. plukem a jedna v záloze; dvě čety v pravé části úseku, z nichž jedna je s četou 5. rot, udržující spojení s I. praporem.

IV. I. ligne de résistance (první linie odporu): skupina čet I. bitevní čáry.

V. Ligne de surveillance (linie stráží): tvoří řada malých předních stráží, které se za silného nepřátelského útoku vrátí za boje do první linie odporu, která musí býti nejdříve upravena a hájena stůj co stůj.

VI. II. ligne de résistance (druhá linie odporu): je všeobecně vyznačena východním krajem lesa, kde je záložní rota, farmou Petit Ban a cestou od této farmy na SV.

VII. Úprava úseku: začne se s úpravou první linie odporu, pak linie PP. a skončí se druhou linií odporu. Před zákopem odporu se zřídí drátěné překážky a záseky. PP. budou zřízeny ve středu odporu o malých zákopech ohrazených drátěnými překážkami a záseky. Počítati s použitím samočinných zbraní, vzájemnou střelbou z boku, granáty VB. atd. Cesty pro spojení PP. a linie odporu musí býti vybudovány, a jsou-li již, zlepšeny. Na těchto spojkách umístiti tabulky s nápisy k vyvarování se omylů v noci.

Záložní rota prohlédne, vybuduje nebo zlepší cesty od svého stanoviště, PC. praporu ve směru SV., V. a JV., aby při protiútoků snadno všemi směry mohla proniknouti.

Máme možnost v poměrně krátké době vybudovati nedobytně náš úsek s malou námahou. Jest jen třeba pospíšiti si s pracemi, aby se lidé cítili bezpečnými pod záštitou malých předních stráží a hlídek a mohli se oddat nezbytnému odpočinku k zvýšení dobré nálady. Ačkoliv jsme převzali úsek neupravený a zahájili boje za nepříznivých podmínek, přece jsme odrazili postupně již čtyři útoky Němců a způsobili jim porážku. Ted', kdy už známe svůj úsek, všechny prameny, svou sílu, když jej upravíme, musíme míti čím dále tím více klidnou důvěru a jistotu ve vítězství nad našim nepřitelem.

Naše řady neprorazí! budiž heslem II. praporu 22. čsl. pluku.

Velitel praporu Prignot.